

“МАКТАБГАЧА ТА`ЛИМ TASHKILOTLARIDA RIVOJLANTIRUVCHI MUHITNI TASHKIL QILISH”

Eshova Gulrux

*Navoiy davlat pedagogika instituti
Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
(maktabgacha ta'lim) 2-kurs magistranti*

Аннотация. Tadqiqot natijasida Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida rivojlantiruvchi muhitni tashkil etish darajasi va mavjud ahvoli o'rganiladi, ijtimoiy-pedagogik ehtiyoj sifatida tavsiflanadi, bolalarning qiziqishlari o'rganiladi va uni shakllantirishga xizmat qiladigan yangi innovatsion g'oyalar o'rganiladi.

Калит so'zlar: Rivojlantiruvchi muhit, turli xil obyektlar, o'yin materiallari, qulay muhit, markazlar.

Аннотация. В результате исследования изучен уровень и современное состояние организации развивающей среды в дошкольных образовательных организациях, охарактеризована как социально-педагогическая потребность, изучены интересы детей, новые инновационные идеи, которые служат создать его изучаются.

Ключевые слова: Развивающая среда, различные объекты, игровые материалы, комфортная среда, центры.

Kishining qurshab turgan cheksiz ko'p narsa va hodisalar, shu jumladan, milliy ma'naviyat ichidan ham, muayyan shaxs yoki ijtimoiy guruh, yoki konkret millat, yohud butun insoniyat uchun alohida ahamiyatga, qadrga ega bo'lganlari qadriyat deyiladi. Milliy qadriyatlar deb, muayyan xalqning rasm-rusumi, an'anasi, fazilatlari, axloq va odobi, yashash tarzi, bayramlari, shu xalqning aksariyat qismi tomonidan e'zozlanishga loyiq bo'lgan inshootlar, milliy kiyimlar, uy-ro'zg'or buyumlari, ro'zg'or tutishlari aytiladi. Shu bois bolaning ko'rgazmali-rivojlantiruvchi muhiti orqali bolalarning har tomonlama har tomonlama intellektual, axloqiy, estetik va jismoniy rivojlantirish lozim. Quvonarlisi, maqola tadqiqoti katta ahamiyatga ega bo'lib, maktabgacha yoshdagi bolalarni qobiliyatlarini rivojlantirishga, ijodkorlikka, tashabbuskorlikka muhit mazmuni birlamchi dunyoqarash asoslarini shakllantirish, bolaning muvaffaqiyatli ijtimoiy moslashuviga yordam beradi va foydalana olishga o'rganadi. Zamonaviy rivojlanish muhitini yaratish maktabgacha yoshdagi bolalar uchun amalga oshirilishi mumkin bo'lgan faoliyat sub'ekti sifatida bolaning har

tomonlama rivojlanishini ta'minlaydi. Guruhning muhiti Tarbiyachi va bolalarning individualligini aks ettiradi, u o'ziga xos va individualdir. Shunday qilib, rivojlanayotgan muhit ta'lim, rivojlantiruvchi, tarbiyalovchi, rag'batlantiruvchi, tashkiliy, kommunikativ funktsiyalarni bajarishi kerak. Lekin eng muhimi, u bolaning mustaqilligi va tashabbuskorligini rivojlantirish uchun ishlashi kerak. Uslubiy tavsiyalar maktabgacha ta'lim muassasasidagi fan-fazoviy rivojlanish muhitining taxminiy mazmunini o'z ichiga oladi. Yoshga muvofiqlik eng muhim va shu bilan birga bajarish qiyin bo'lgan shartlardan biridir. Buning sababi shundaki, materiallar, ularning mazmunining murakkabligi va foydalanish imkoniyati ushbu yoshdagi bolalar rivojlanishining bugungi qonuniyatlari va xususiyatlariga mos kelishi va har bir alohida bolaga xos bo'lgan rivojlanish zonalarining xususiyatlarini hisobga olishi kerak. Bugun. Shu bilan birga, keyingi yosh guruhi ko'p sabablarga ko'ra oldingi guruhning atrof-muhitining qo'riqchisi ekanligini esga olish kerak. U rivojlanishning oldingi bosqichidagi materiallarni saqlab qolishi kerak:

> birinchidan, ushbu materiallarni hali o'zlashtirmagan bolalar uchun;

> ikkinchidan, bolalarni sevimli o'yinchoqlari va buyumlariga qaytaradigan o'yinlar va mashg'ulotlar uchun (plastmassa va kauchuk o'yinchoqlar, kontrplak va kartondan tabiiy ob'ektlarning planar tasvirlari).

> qurilish o'yinlari, qum, suv va boshqalar bilan o'yinlar uchun);

> uchinchidan, katta yoshda deyarli o'yin materiali bilan ifodalanmaydigan o'yin vaziyatini yaratish va o'tmishda muhim bo'lgan bularning barchasi bugungi kunda bolalar uchun yordamchi material sifatida ishlaydi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalar "Ilk qadam" davlat o'quv dasturi asosida 5 ta markazda faoliyat yuritadilar. Bular quyidagilardir:

1. Til va nutq markazi. (Nutq o'stirish, tabiat, atrof-olam va badiiy adabiyot bilan bog'liq mashg'ulotlar)
2. Qurish-yasash, konstruksiyalash va matematika markazi. (Qurish yasash va matematika mashg'ulotlari)
3. San'at markazi (Rasm, applikatsiya, loy qurish, yasash mashg'ulotlari va origami)
4. Syujetli-rolli o'yinlar va dramalashtirilgan markaz. (Guruh yoshiga mos bo'lgan syujetli qoidali o'yinlar)
5. Ilm-fan va tabiat markazi. (Tabiat, atrofi olam bilan tanishtirish mashg'ulotlari)

Yuqorida izohi keltirib o'tilgan markazlar faoliyati bolani maktab ta'limiga tayyorlashda rivojlantiruvchi muhit vazifasini bajarib, shu o'rinda 6-7 yoshli bolalarning maktabga tayyorgarlik xaritasini ilova qilib o'tishni joiz deb bildik. Zero,

mazkur yoshdagi bolaning rivojlanish xaritasi ta'lim jarayonining muvaffaqiyatligi va samaradorligini aniqlaydi. Masalan boladagi,

1. Jismoniy rivojlanish va sog'lom turmush tarzini shakllantirish
2. Ijtimoiy-hissiy rivojlanish
3. Nutq, muloqot, o'qish va yozish ko'nikmalari
4. Bilim olish (anglash orqali rivojlanish)
5. Ijodiy rivojlanish kabilar uni maktab muhitiga tayyorlovchi asosiy me'zonlar sanaladi.

Xulosa:

Maktabgacha yoshdagi bolalarga ta'lim-tarbiya berishning asosiy maqsad va vazifalari bolalarni aqliy va jismoniy jihatdan rivojlantirish va maktabga tayyorlash, ularning ruhiyati, shaxsiy qobiliyati, intilishi va ehtiyojlari milliy va umuminsoniy qadriyatlar hududiy xususiyatlarni hisobga olgan holda rivojlanishni ta'minlash, ularni maktab ta'limiga tayyorlashdan iborat. Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarni umuminsoniy qadriyatlar asosida tarbiyalash, ma'rifiy-madaniy tarbiyasida tabarruk dinimiz imkoniyatlari, buyuk ma'naviy-ma'rifiy merosimizdan foydalanish birinchi masala darajasiga olib chiqish, esa maqsadga muvofiqdir.

Adabiyotlar ro'yhati:

1. Bondar, N.P. Bolaning atrof-muhit tajribasini shaxsiyatga yo'naltirilgan yondashuvning asosi sifatida o'rganish / N.P. Bondar // Zamonaviy maktabgacha ta'limning dolzarb muammolari va tendentsiyalari: ilmiy maqolalar to'plami [Tahririyat kengashi L. N. Voronetskaya, T.V. Pozdeeva, D. N. Dubinina; jami ostida Ed. L.N. Voronetskaya, T.V. Pozdeeva. - Minsk: BSPU, 2012. - P.50-53.
2. Vinogradova, N.A. Bolalar bog'chasining interfaol predmetli va o'yin muhiti / N.A. Vinogradova, N.V. Miklyaev. - M.: UTs "Perspektiv", 2011. - 208s.
3. Glushkova, G. Mavzu muhiti haqiqatan ham rivojlanyaptimi? / G.
4. Glushkova, S. Musienko // Maktabgacha ta'lim. - 2008. - No 8. - B. 107-112.
5. Grinyavichene, N. T. O'yin va mavzu-o'yin muhitini tashkil etishga yangi yondashuv / Ijodkorlik va pedagogika: Butunittifoq ilmiy-amaliy konferentsiya materiallari. - M., 2006. - 311s.